

KS. MAX ZERWICK SJ (1901—1975)

„Wśród licznych pokoleń wychowanków Biblicum nieliczni są ci, którzy nie znali O. Zerwicka” — napisał w nekrologu rektor Biblicum, ks. C. M. Martini SJ. Istotnie, postać ks. Zerwicka zapisała się doskonale w pamięci również polskich studentów w Biblicum.

Urodzony 26 maja 1901 r. w Lindau, w Bawarii, nad Jeziorem Bodeńskim, wstąpił do Towarzystwa Jezusowego w 1920 r. i został wyświęcony na kapłana w 1931 r. Uzyskał stopień doktora teologii w Innsbrucku i filologii klasycznej w Wiedniu. Od 1936 r. wykładał w Papieskim Instytucie Biblijnym w Rzymie przede wszystkim greczyznę biblijną, ale także prowadził kursy egzegezy (od 1953 r.). Był długoletnim redaktorem (1939—1969) łacińskiego czasopisma *Verbum Domini*.

Zmarł 10 października 1975 r. w szpitalu monachijskim.

Owoce jego studiów są prace:

- *Untersuchungen zum Markusstil*, Roma 1937;
- *Graecitas Biblica Novi Testamenti exemplis illustratur*, Roma, 1 wyd. 1944, 5 wyd. 1966. Wyd. angielskie: M. Zerwick, J. Smith, *Biblical Greek. Illustrated by Examples*, Rome 1963;
- *Analysis Philologica Novi Testamenti Graeci*, Romae, 1 wyd. 1953, 3 wyd. 1966. Obecnie ukazuje się wydanie angielskie: M. Zerwick, M. Grosvenor, *A Grammatical Analysis of the Greek New Testament*, vol. I. Gospels — Acts, Rome 1974;
- *Lettera agli Efesini* (Commenti spirituali del N. T.), Città Nuova Editrice, 3 wyd. 1968;
- *Cristo nostra pace*, ed. Marietti 1974.

Sferę Jego zainteresowań naukowych można by określić: od precyzyjnej filologii do sensu duchowego. Dewizą Jego egzegezy mogą być słowa, które napisał w 1941 r. w *Verbum Domini*: „W tajemnicę ksiąg świętych tak winniśmy wnikać, by nie rozwiązywać jej tylko od strony słowa i sensu słownego, lecz objąć równocześnie — jako organicznie związane — i tajemnicę Bożą, i słowo ludzkie, które jest tej tajemnicy nosicielem, przekaznikiem i pierwszym tłumaczem.

Tak w swoim życiu wiązał skrupulatne badania filologiczne z głębokim życiem wewnętrznym, z duchem modlitwy i ofiary. I takim też pozostanie we wdzięcznej pamięci tych, którzy Go słuchali.

Kraków

KS. JERZY CHMIEL

KS. JOSEF SCHMID (1893 — 1975)

4 września 1975 r. zmarł ks. prof. dr Josef Schmid, znany biblista, profesor zwyczajny egzegezy NT w uniwersytecie w Monachium.

Urodził się 26 I 1893 r. w Holzhausen (Bawaria), został wyświęcony na kapłana w 1920 r. Od r. 1922 z małą przerwą pracował naukowo w uniwersytecie monachijskim.

Jego zainteresowania i publikacje naukowe szły w kierunku introdukcji nowotestamentalnych i krytyki tekstualnej. Zajmował się problematyką listów Pawłowych, wniósł wiele propozycji i rozwiązań do problemu synoptycznego. Naczelne jego dzieło to *Matthäus und Lukas* (1930). Odnaczył się w opracowywaniu historii tekstu greckiego Apokalipsy (monografia w r. 1956). Wiele trudu poniósł w dziedzinie leksykograficznej jako współpracownik od samego początku *Lexikon für Theologie und Kirche*. Położył wielkie zasługi w wydawaniu monografii naukowych wielu swoich doktorzowanych uczniów. Zostawił po sobie wspomnienie wybitnego, pracowitego i oddanego Kościołowi egzegety katolickiego.

Kraków

KS. JERZY CHMIEL

O. SYLWESTER SALLER (1895 — 1976)

22 stycznia 1976 r. zmarł w Jerozolimie o. Sylwester Saller, OFM, senior archeologów palestyńskich.

Urodzony w r. 1895 w Petosky (Michigan, USA), wykładał przez sześć lat w kolegium Teutopolis (Illinois), następnie studiował na Antonianum w Rzymie, by następnie udać się w 1930 r. do Ziemi Świętej, gdzie już pozostał do końca życia. W Jerozolimie prowadził wykłady z archeologii i kierownictwo wykopalisk we Franciszkańskim Studium Biblijnym.

Z jego nazwiskiem łączą się następujące wykopaliska:

- 1) W latach 1933—37 kierował pracami na Górze Nebo, wśród ruin klasztorów w Ras Siyagha, gdzie odkrył resztki sanktuarium z V—VI w., wzniesionego ku czci Mojżesza.
- 2) W latach 1941—42 ukończył badania w sanktuarium św. Jana Chrzciciela w Ain Karim. Znalezione tam resztki kultu pogańskiego z czasów rzymskich (ceramika herodiańska), potwierdzającego starożytność miejsca oraz przypominającego znany fakt, że cesarz Hadrian prowadził akcję poganizacji wszystkich sanktuariów hebrajskich i chrześcijańskich.
- 3) Wreszcie w 1949 r. badał ruiny wokół tzw. grobu Łazarza na wschodnim stoku Góry Oliwnej, w El-Azariyeh. Miejsce to było zabudowane kościołami od IV w.

O. Saller specjalizował się w ceramice, której był nieprzeciętnym znawcą. Z tej dziedziny pochodzi wiele jego publikacji. Znany jest też jego katalog synagog w Palestynie.

O. Sylwester Saller pozostanie w pamięci obok tych słynnych archeologów Palestyny — już zmarłych, jak Vincent, Albright, Glueck, de Vaux, których badania posunęły znacznie naszą wiedzę o Ziemi Świętej.

Kraków

KS. JERZY CHMIEL

KS. MARIUS RIGHETTI (1882 — 1975)

8 lipca 1975 Pan odwołał do pełni życia, ks. Mariusza Righetti, który chociaż mało znany, to przecież znacząco wpisał się w historię życia liturgicznego. Należał do tej grupy ludzi, którzy na czele z kard. Mercaro zabiegali o rozwój Ruchu Liturgicznego w Italii. Zmarły pracował zawsze na parafii. Był więc przede wszystkim praktykiem, duszpasterzem. Jeszcze 29 czerwca 1975 jako 93-letni starzec udawał się na sprawowanie uroczystej liturgii. (W tym właśnie dniu nieszcześnie upadł, a w kilka dni potem zmarł w szpitalu). Pracował jako duszpasterz wielkomiejski w Genui.